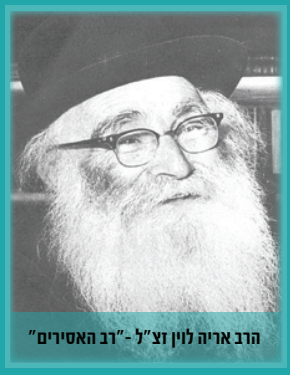
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

גליון מספר 135 | ט"ז אב תשע"ט

פרשת ואתחנן

דרך חיים

בפתיחת הפרשה אנו פוגשים במשה רבנו אשר מתפלל על הזכות להיכנס לארץ ישראל. כוחו של משה רבנו מאז ומעולם היה בפיו- בתורה ובתפילה. התורה כולה נקראת על שם משה רבנו, "תורה צוה לנו משה". מאידך משה רבנו הוא גם ראש המתפללים. עד אשר הגמרא (ברכות לד:) אומרת שאין אדם שהאריך בתפילה ממשה רבנו, שהתפלל ארבעים יום וארבעים לילה על סליחה וכפרה לעם ישראל. וכן לא היה אדם שקיצר בתפילה ממשה רבנו שהתפלל על מרים אחותו- "אל נא רפא נא לה".

משה רבנו מלבד תפילתו על עצמו מלמד אותנו מה היא מעלת תפילת צדיק על אדם- כפי שאנו רואים בתפילתו על ישראל ועל מרים הנביאה. הפסוק מתאר את תפילת משה על ישראל- "ויחל משה", ופירשו חז"ל (ברכות לב א) "מלמד שהחלה עצמו". מסירות הנפש המיוחדת של משה רבנו על ישראל מלמדת אותנו כיצד ינהג כל אדם עם חולה הקרוב לו, וכפי שכתב בעל שו"ת מנחת יצחק (חלק ח סימן נג) "והיינו צריך שיחלה עצמו שיראה כאילו הוא עצמו חולה עליו, ועל ידי זה יקובל תפילתו כאילו מתפלל על עצמו".

כבר בתחילת הנהגת משה רבנו עם ישראל באה לידי ביטוי התפילה המיוחדת שלו עליהם, וכך ביאר הרמב"ן (שמות יח טז) את הפסוק "כי יבוא אלי העם לדרוש אלהים", שלכאורה עוסק בדיני התורה- "כי יבא אלי העם לדרוש אלהים - השיב משה לחותנו צריכים הם שיעמדו עלי זמן גדול מן היום, כי לדברים רבים באים לפני. "כי יבא אלי העם לדרוש אלהים" להתפלל על חוליהם ולהודיעם מה שיאבד להם, כי זה יקרא 'דרישת אלהים', וכן יעשו עם הנביאים כמו שאמר (שמואל א ט ט) "לפנים בישראל כה אמר האיש בלכתו לדרוש אלהים לכו ונלכה עד הרואה", וכן "ודרשת את ה' מאותו לאמר האחיה מחלי זה" (מלכים ב ח ח). שיתפלל עליו ויודיענו אם נשמעה תפלתו, וכן "ותלך לדרוש את ה'" (בראשית כה כב), כמו שפירשתי שם. ועוד שאני שופט אותם- "כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי". ועוד אני מלמד אותם תורה- "והודעתי להם את חקי האלהים ואת תורותיו".

ודאי וודאי שאנו צריכים לדעת להתפלל על עצמנו ולא לסמוך עצמנו על תפילת הצדיק, אך ודאי שמעלת תפילת הצדיק אשר מחלה עצמו במסירות נפש על החולה או הזקוק לישועה היא במעלה מיוחדת. כפי שפעם אמר מרן הרב אלישיב זצ"ל לרב רפאל לוין זצ"ל, שהיה גיסו, שבשמים מעריכים את תפילתו משום שלוקח את צרת האחר לליבו ובאמת מצטער עליו.

שבת שלום!

כמים חיים

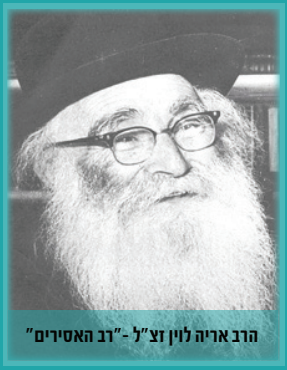
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

אחת מהסיבות בהן תלה ר' אריה את זכייתו העצומה, אשר לא רבים זכו לה כמותו, לראות עולמו בחייו- כל בניו וחתניו גדולי תורה מופלגים, מרביצי תורה והוראה, היא בכך שהרבה להתפלל ולהתחנן לפני בוראו בכל עת מצוא שיהיו בניו הגונים וצדיקים. וכך כתב ר' אריה בצוואתו:

"ומרגלא בפומי 'ותהי מיטתי שלמה לפניך' בתפילת שמע קולנו וקודם יהיו לרצון אמרי פי. כך שמעתי מפי קדוש גאון ישראל רבי רפאל זצ"ל בעת לומדי בישיבת וואלוז'ין שהיה מתפלל תפילה זו בשמונה-עשרה שלוש פעמים ביום, ומאז התחלתי ולא פסקתי, וזאת עמדה לי ולא תמוש עד עולם".

גם בצוואתו משנת תרפ"ג כתב:

"ה' יתברך נגדו כל תאוותי ואנחתי ממנו לא נסתרה, כי יזכני ה' יתברך בבנים וחתנים תלמידים חכמים ויראי אלוקים באמת. ואקווה אשר כל התלאות והרפתקאות דעדו עליי מנעוריי ועד היום, אשר הייתי גולה למקומות התורה מימי ילדותי וזכות רבותיי הגאונים הקדושים אשר בארץ המה יעמדו לי להיות איזה זכות בעולם התחתון אחר משפטי".

(דרך אבות עמודים לט-מ)

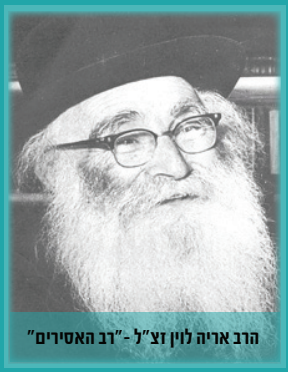
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

אחר ברכת "מחיה המתים" אומרים הציבור 'קדושה'. כפי שהזכרנו אמירת הקדושה היא אחת הסיבות המרכזיות לתקנת חזרת הש"ץ, בכדי לזכות לקדש את שמו ברבים, ולקיים את מצות התורה "ונקדשתי בתוך בני ישראל", אמנם למעשה מצות אמירת קדושה היא מדרבנן והפסוק מהווה אסמכתא לדברי חכמים.

ישנם שינויים שונים בין הנוסחים, וכל אחד ינהג כמנהגו. יש שנהגו שהציבור אומר רק "קדוש קדוש קדוש", "ברוך כבוד ה' ממקומו" ו"ימלוך ה' לעולם...", ויש שנהגו שהציבור אומר גם את הפתיחה ושאר הנוסח של הקדושה. כן ישנו ספק האם נכון שהחזן יאמר את הפסוקים אחר אמירת הציבור ולא יקדש את שם ה' יחד עימם, ולכן למעשה נכון שיתחיל את אמירת הפסוק טרם שיסיימו הציבור את אמירתו.

אמירת קדושה צריכה להיות בעמידה, וכפי כל דבר שישנו חיוב לעמוד בשעת אמירתו- אין למתפלל להישען כלל, שאין זה נחשב כעמידה. בשעת אמירת "וקרא זה אל זה ואמר" נהגו לפנות לצידיו ולפניו. כבר כתבו פוסקים רבים שאין למנהג זה מקור, ולכן אינו מעכב לאיזה צד לכרוע, ובאופן כללי אין חיוב לנהוג במנהג זה.

בשעת אמירת "קדוש קדוש קדוש" עולים ג' פעמים על קצות האצבעות, בלשון חז"ל פעולה זו נקראת התעופפות (מדרש תנחומא פרשת צו). ולמדו לעשות זאת מהמלאכים, אליהם אנו נדמים בשעת אמירת הקדושה - שאנו מקדשים את שמו בעולם כשם שהם מקדישים אותו בשמי מרום. וכפי שאנו נדמים אליהם בהצמדת רגל, עד אשר יידמו לרגל אחת, כן אנו נדמים להם בהתעופפות בשעת האמירה כלשון הפסוק "ובשתים יעופף". בשעת אמירת "קדוש קדוש קדוש" יש להביט עם עיניו כלפי מעלה, כשנחלקו הפוסקים אם יעשה כן בעיניים פתוחות או סגורות. הטעם לכך מובא במדרש (הובא בספר היכלות): "ברוכים אתם לד' שמים ויורדי מרכבה אם תאמרו ותגידו לבני מה שאני עושה בשעה שמקדישים ואומרים "קדוש קדוש קדוש" ולמדו אותם שיהיו עיניהם נשואות למרום לבית תפלתם ונושאים עצמם למעלה, כי אין לי הנאה בעולם כאותה שעה שעיניהם נשואות בעיני ועיני בעיניהם, באותה שעה אני אוחז בכסא כבודי בדמות יעקב ומחבקה ומנשקה ומזכיר זכותם וממהר גאולתם".

הוסיף השל"ה שכן יש להרים עקביו בשעת אמירת "ברוך כבוד" ו"ימלוך", ויש שנהגו שלא לעשות כן ב"ימלוך".

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

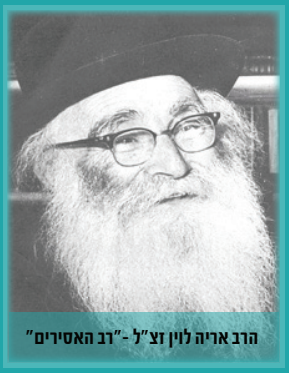
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

שו"ת
עם הרב חיים אידלס

שאלה | אבי נפטר והותיר אחריו שלוש בנות בלבד, האם אני יכולה לומר קדיש לעילוי נשמתו?

תשובה | הבאר היטב (סי' קל"ב) כתב בשם תשובות כנסת יחזקאל להתיר, אך התיר זאת רק בביתה ולא בבית הכנסת. וכך פסק למעשה השבות יעקב (ח"ב סי' צ"ג). אולם האליה רבה הביא מהחוות יאיר (סי' רכ"ב) שזו חוכא ואטלולא שתאמר אף בביתה ולא רק בבית הכנסת (שהיה פשוט לו ששם אין לה לומר כלל). ולאמיתם של דברים המעיין בדבריו יראה שהוא כותב שכיוון שהדבר זר לציבור כתוצאה מכך כל אחד יבנה במה לעצמו ויבואו לזלזל בתקנת חכמים. ומצאתי גם בבית לחם יהודה (יו"ד סי' שע"ו) שהביא בשם הספר חסידים שאין לבת שום דת ודין בעניין אמירת קדיש. וכיום שהדבר לא מקובל פסק הבן איש חי (תורה לשמה סי' כ"ז) שאפילו אם יש ציווי מפורש מהאבא אסור לבת לומר קדיש כי זה חוסר צניעות. וכן הלכה למעשה לא מצינו שבנות נהגו לומר קדיש. אלא שאציין כאן את סבתי ביתו של הרב פראנק שנוהגת לומר מדי שנה בשנה קדיש לעילוי נשמת אביה זצ"ל. והגרי"י פישר זצ"ל, ראב"ד ירושלים, הסכים בזה הלכה למעשה.

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il